HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שניהם רוצין בשלשה דינרין: **גמ'** ארבעה נדרים התירו חכמים כו' אמר ליה רבי אבא בר ממל לרבי אמי אמרת לן משמיה דרבי יהודה נשיאה מאן תנא ארבעה נדרים [6] ר' יהודה היא דאמר משום רבי טרפון לעולם אין אחד מהן נזיר לפי שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה רבא אמר אפילו תימא רבנן מי קתני שניהן רצו שניהן רוצין קתני אמר ליה רבינא לרב אשי אמר לו טפי מסלע והלה אמר בציר משקל נדרא הוי או זרוזין הוי אמר ליה תנינא [7] היה מסרב בחבירו שיאכל אצלו ואמר לו קונם ביתך שאני נכנס טיפת צונן שאני טועם מותר ליכנס לביתו ולשתות הימנו צונן שלא נתכוון זה אלא לשום אכילה ושתיה ואמאי והא טיפת צונן קאמר אלא משתעי איניש הכי הכא נמי משתעי איניש הכי אמר ליה מי

שניהם רוצין בשלשה דינרין. כלומר זה הנשבע שאינו פותח לו מן הסלע לא היה פיו ולבו שוין לכך שלא יפתוח לו מן הסלע כלום אלא להכי נדר כן לזרז את חבירו שיתן לו ג' דינרין הוא רוצה לבא וזה שנשבע שלא יתן לו יותר משקל לא היה פיו ולבו בדעתו שלא יתן יותר אלא לכך נדר שיתן לו בג' דינרין ולפיכך מותרין: **גמ' מאן תנא.** התירו חכמים: **ר' יהודה היא דאמר אין אחד מהן נזיר.** דלא סמכא דעתייהו ממש לשם נזירות אלא תלו נזירותן בזה שבא כנגדן ולא היה פיו ולבו שוין להכי אין אחד מהם נזיר ה"ג לא סמכא דעתייהו בשעת הנדר דכל חד וחד אדעתא דחבריה [8] כדי לזרזו ולא היה פיו ולבו שוים להכי. דאי רבנן דפליגי עליה דר' יהודה דאמרי אע"ג דלא סמכא דעתייהו להיות נודר ממש בנזיר דתלה נזירות בחבר הוי נזיר אותו שנתקיימו דבריו ה"ג אף על גב דלא סמכא דעתייהו אדבור פיהן שלא נתכוונו אלא לזרז אסורים דאמרינן כשנדרו ואי סמכא דעתייהו דזה לא יפתוח מסלע וזה לא יוסיף על שקל והרי פיהן ולבן שוים ואסור: **רבא אמר אפי' תימא רבנן.** דפליגי עליה דר' יהודה: **מי קתני שניהן רצו.** דאי קתני הכי הוה משמע שניהן רצו בתחלה בשלשה דינרין [9] ואלא עכשיו בשעת הנדר אין רוצין אלא סמכא דעתייהו אדבור פיהן ופיהן ולבן שוים ונדר מעליא הוי: **רוצין קתני.** דמשמע מעיקרא היו רוצין בג' דינרין ואכתי שניהן נמי רוצין ולא היה פיהן ולבן שוין הלכך אפילו רבנן מודו דמותרין וכדי לזרז זה את זה נתכוונו שניהן: **אמר לו טפי מסלע והלה אומר בציר משקל.** היכא דאמר שאינו פותח מסלע וזה אומר שאינו מוסיף על שקל כיון דדברי שניהם קרובין לשלשה דינרין אמרינן דנדרי זרוזין הוו. אבל הכא כיון דאמר טפי מסלע דהיינו פרוטה והלה אומר קונם שאיני מוסיף לך על פרוטה פחות משקל דהשתא מרחקי מילתייהו משלשה דינרין כיון דדייקי הכי נדרא הוי ואסורים אז לא דזירוזין הוה: **היה מסרב.** שהיה מפצירו לאכול אצלו מעט: **קונם ביתך שאני נכנס.** שנדר שלא יכנס לביתו: **וטיפת צונן שאני טועם.** שלא לאכול אצלו כלום: **מותר ליכנס לביתו ולאכול קימעא ולשתות הימנו טיפת צונן.** אבל לא אכילה מרובה: **שלא נתכוון זה.** המסרב אלא לשום אכילה מרובה ולשון טיפת צונן לא נתכוון זה [10] שהיא שתיה מועטת: **והא טיפת צונן קאמר.** דמשמע שתיה מועטת ואכילה מועטת: **אלא משתעי איניש הכי.** דכי אמר (טיפת צונן) יאכל עמו ולאי לאכילה מתכוון וכי נדר זה שאינו טועם עמו טיפת צונן ולאי לאכילה [11] מרובה נתכוון ולהכי מותר לשתות טיפת צונן: **ה"נ משתעי איניש הכי.** דכי נתכוון ליתן שלשה דינרין אומר שאינו מוסיף על פרוטה פחות משקל ולעולם נדרי זרוזין הוו ואפילו דאמר טפי מסלע ובציר משקל: מי

רשאונה יצתה נזירות לבטלה וכי האי גוונא פשיטא ליה לתנא דמתני' דלא הויא הפלאה אלא אפילו במוכר ולוקח שאפשר שיהא הנדר חל על שניהם ובסוף ג"כ כך היה שרצו בשלשה דינרין ונמצא שכל אחד עבר על תנאו וסד"א דכי האי גוונא הפלאה מקריא קמ"ל: **אמר ליה טפי מסלע.** כלומר שאמר לו קונם שאיני פותח לך מן הסלע ופרוטה ולוקח אמר קונם שאיני מוסיף לך על שקל פחות פרוטה: **נדרא הוי או זרוזין הוי.** דאיכא למימר כיון דנחות כולי האי לדיוקא בדוקא נדרו ולא לזרז: ל"א **אמר ליה טפי מסלע.** שאמר שלא יפחות לו מחמש דינרין ואמר ליה אידך בציר מן שקל שלא יתן בו יותר מן דינר מי אמרינן כיון דמרחקי כולי האי בדוקא נדרי: **שלא נתכוון זה אלא לשם אכילה ושתיה.** אלמא אע"ג דנחית לדיוקא ושנתרחק הרבה ממה שהיה רוצה חבירו שיאכל שהרי אסר על עצמו אפילו דריסת הרגל ושתיית צונן אפ"ה אמרינן דלאו בדוקא נדר הכא נמי אף על גב דאמר

רוצים קתני משמע דמתחלה כשנודרים היו רוצים בג' אלו שהיו ואתן שהדי דדעתן לכך הלכך נאו נדר הוא כלל בדוקא כשאמר המוכר לבסוף שכך היה דעתו מתחלה כדפרישית אבל אם אמר שדעתו למה שהיו אומרים מכוונת לשם לכך התם אין נדרי זרוזין דהוי נדר קיים ולא כרבי יהודה משום רבי טרפון:

גם א מיי' פ"ח מהלכות נדרים הלכה י סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סימן ריח סעיף ד:

מוסף רש"י

קונם שאיני פותח לך מן הסלע. ה"ג שאני פותח, יהא אסור משום קונם כל מה שאפתוח לך מסלע (ראמ"ה בשמו). **לעולם אין אחד מהם נזיר.** שניס יושבין ואחד עונב, זה אומר פלוני העובר מיר הוא וזה אומר אינו מיר, ואמר אחד הריני מיר אם כמותו הוא שהוא מיר, וחבירו אומר הריני מיר אם כמותו הוא שאינו מיר, ושניהם מתכוונים לנזירות, ונמצא כאחד מהם, ואמר ר' טרפון אין אחד מהן מיר, שעל הספק אמר דבריו תחילה ואין זה הפלאה דכי יפלא אים יפרס משמע (סנהדרין כה. ובע"ז ערובין פב. וחגיגה י.) הואיל ובשעת הנדר לא היה ברור לאחד מהן (לעיל יט:). **לפי שלא ניתנה נזירות.** להיות מיר בתלייה ובספק, אלא להפלאה. בהפלאה ודאית מפורשת (חגיגה י.) שיהא נדרו מפורש על הודאי ולא בתורת ספק אי מיר אומו הבא כנגדו (ערובין שם). **אמר לו טפי מסלע.** שאמר לו סלע ופרוטה והלה משיבו שקל פחות מפרוטה, שנאחר שנתקדקדק בשיעור זה יש לדון שבדוקא נדרו ובגמר דעתו, או שנתן לף זו מכלל זרוזין הוא (מאירי בשמו). **שלא נתכוון זה.** המסרב בו, **אלא לשום אכילה ושתיה.** המוכרה, וכי תמר זה קונם ביתך מי לא נתכוון לידור המאר ממנו אלא לאכילה ושתיה מרובה נתכוון (לקמן סג:).

תוספות

אלא להפלאה. וה"ת והא גבי נדרים לא כתב יפלא וי"ל דילפינן מהלדי משום דאתק' לעולם נזירות: **מספיקא לא משעבד נפשיה.** וה"ג בתמיהין אע"ג דבשעת הנדר לא היה דעת זה וזה בג' דינרין אלא הוה דעתיה לחוליל כמה שיוכל לזה דלמא בשעת הנדר מספקא ליה אם אל נדר אם לאו דשמא יתן לו אלא אי יתן לו בג' דינרין אספיקא לא משעבד נפשיה: **רבא אמר.** לא היו אסוקפקין אפי' תימא רבנן מי קתני שניהן רצו דהוה משמע רצו לבסוף ולא מתחלה כדפרישית אבל אם אמר שדעתו לכך הלכך נאו נדר הוא כלל בדוקא דאמר המוכר לבסוף שכך היה דעתו מתחלה כדפרישית אבל אם אמר שדעתו למה שהיו אומרים מכוונת לשם לכך התם אין נדרי זרוזין דהוי נדר קיים ולא כרבי יהודה משום רבי טרפון:

מסורת הש"ס

(6) לעיל יט: וש"נ. (7) לקמן סג:. (8) [פ"ד ה"ל], (9) [פ"ד ה"ד], (10) [במדבר ל], (11) [מיר לב:].

הגהות הב"ח

(6) רש"י ד"ה ר' יהודה וכו' אדעתא דחבריה נדר כדי לזרזו וכו' דר' יהודה היא דאמר כו' ממש בנזיר אלא דתלה נזירות בחבר הוי מיר אותו שלא נתקיימו: (7) ד"ה מי קתני וכו' בג' דינרין אלא שעכשיו בשעת: (8) ד"ה שלא נתכוון וכו' לא נתכוון זה אלא לשתיה מרובה אבל לא שתהיה שאיה מועטת: (9) ד"ה אלא משמעי וכו' לאכילה גמורה נתכוון:

גליון הש"ם

בהר"ן ד"ה גרסי' וכו' אבל מעמידין וכו'. עיין לקמן סג ע"א בהר"ן ד"ה ומי אדי:

פירוש הרא"ש

שניהן רוצין בג' דינרין. ולא היה בלבם לשם נדר אלא המוכר נדר לזרז הלוקח שיוסיף דמיס וכן הלוקח כלי שיפחות המוכר מדמי המקח הלכך לא הוי נדר דבעינן פיו ולבו שוין ואע"ג דדברים שבלב אינן דברים ואם יאמר הנודר כך היה בלבי כשנדרתי לא אזלינן בתר מחשבתו היכא דמוכח מילתא כי הכא שכן דרך כל מוכרין ולוקחין לעשות כן אזלינן בתר דברים שבלב: גמ' אין אחד מהם נזיר. ג' שהיו עומדים ועבר נזיר לפניהם כדפרישית לעיל בפ' אלו מותרין ונדרים אימקום לנזירות כדאמר בריש מכילתין הלכך כיון שלא היה הדבר ברור לו בשעת הנדר שיחול נדרו כי שמא יתגלה חכמו לדעתו בשומת המפך לא הוי נדר: מי קתני שניהם רצו. דהוה משמע שלבסוף נתרצו שניהם בשלשה דינרין ולזה לא היה דעתם מעיקרא הלכך לא היה נדרם ברור בשעת הנדר ואין כאן הפלאה: שניהם רוצין קתני. דמשמע דמשעת הנדר ברור לנו ששניהם רוצין בכך ולא כוונו כי אם לזרז ומעיקרו לא היה נדר: אמר ליה טפי מסלע ואמר ליה אידהו בציר משקל. פי' לו א"ל מיהו רק שיהיה בשניהם יותר משקל מי אמרינן מתעמין דוקא קתני בשאין בשניהם

אלא אי לא סלע במקח האחר שלשה דינרין אז דרכם לידור כדי לזרז אבל כשהם מופלגין זה מזה יותר אז אין דרכם לזרז אלא מתכוונים לנדר גמור אז דלמא לאו דוקא: מותר ליכנס לביתו ולשתות עמו טיפת צונן שלא נתכוון **אלא** לשם **אכילה** ושתיה. ומה שהזכיר כיוסף הבית וטיפת צונן לא סוון אלא לזרז וכ"ש שמותר בהאכילה ושתיה מה שלא הזכיר דכיון דמה שהוציא בפיו אינו נדר גם המחשבה אינה כלום להנודר בלבו אע"פ שאין פיו מכחישו אינו נדר כ"ש זה שהוציא בפיו מה שלא היה בלבו: **הבא** נמי משתעי איניש הכי. דטיפת צונן מופלג יותר מאכילה ושתיה טפי מסלע מופלג משלשה דינרין: